

מסורת הש"ס

(א) סוטה מד. אהלות פט"ו
(מ"ח, ז) הציור ע"פ הרש"ש

מוסף רש"י

לעשות לחצירו קצר לרץ לעשות חלל
 מעלה על פי המערה מקום פניו ו'
 על ו': **מלא המטה וקורביו**. כלומר
 נושא המטה: **ופוחה נוסבה שפי**
מערוס. **הך מערה** דלעיל ועוד
 מערה אחרת כנגדה דהוו להו ז'
 מערוס צין הכל נחלז וזכל אחת ש'
 בה ח' כורין ועכשיו יוכלו נושא'
 המטה לבא מכאן ומכאן קרב האדדין
 שאין שם מערה לחלז ולא יהו
 דורסין על גבי המערות. וליכא
 לפרושי ופוחה נוסבה שפי מערות
 בר מהך דלעיל דהוו להו ג' דהא
 פרכין בגמ' [ע"כ] דאי לא מימא הכי ד'
 מערות לר"ש היכי עבדי להו כו'
 ואי איתא הכי נמי הוה מצי לאקשוי
 ההיא ארסיה עממה בג' מערות
 לרבנן. והא דתנא לעיל מערה ואח"כ

יחזר הקבר. שלמי המערה
 דלמחר צד צינן קריבת
 ג"כ ששצין קריבת גדלות
 (ד' ז"ל ע"ד) על גש וחומר
 נכסותיה סביב צינן ארסיה
 נמדת המה ותחבין לחותן
 והסערה מקורה בתקרה
 וישבו וישבו גומא רחבה
 נבד המערה ופוחה ש'
 התערה לחן גומא כסיל
 התערה מנין פתח. ואותה
 גומא לא יכלו קרב האדדין
 העומד בתוכו טורח.

כל מקום הארץ עומד בה
 טהור. דצין מערה חלקה
 היסנה ומחלחלה נכרות, לא
 גזר רבנן בתמיס שחוכה
 יתספספו ד' אמות סביבותיה
 חלל המערה, דדי גזר רבנן
 חלחלי אמות בתת הטעל
 הארץ, וכן נחלחל גבא אלא
 המערה, דדי להרוק אה
 האדם נחלחלי על הטהרה,
 אלא כאן פי היבר (סו).

מוסף תוספות

[illegible]

רבינו גרשום

ובהפחת ובהכחל
 ששפחת שם מערס שם ארן
 ועושה וכן שפחת וכן ארן
 והשחור והחורש הכוכב של רכס
 וכן ארנו 'אמות ורכס
 אברכה טפחים ורחבו ששה
 ומנצינס ברתה בערם עם
 ארנו ויצד מחלקי 'א
 כוכב בהחל האורש
 המרה מרחיק הכר הרדשת
 מכותל ורחם המרה חצ
 אמה וכן עמור האורש
 וכן כוך זה לכך
 אורש צריך אמה הרחקה
 ומקום הכוך השני אמה
 וכן שן של כוך שלישי
 אמה ביתים כי היכי דלא
 נגעניו אהרדו והכר השלישי
 אמה כי תיפשת 'ג
 וכן אמה וביניהם 'א אמה וכן
 כוך שלישי לכותל אמה
 אמה וביניהם חצי אמה
 וכן ארן בין חצי וזה חצי
 אמה אחרת אמה אחת
 אמה על ער חצי אמה
 אמות וזה הכי שן שיש
 'א כוכב לאריך כחל
 אמה המרה חצי ארן 'א
 כוכב ובהחל אחר של
 ובהחל חצור 'ב כוכב
 נכנס של כוכב שאורך
 והתחלה ששונים לחלו 'ב
 וכן אמה וזה חלק אמה בלאו
 'א אמות של רוחם המרה
 ויצד. רחוק צריך אמה
 אמה המרה וועשה כוך
 אמה ארן חצי כוך להכיר
 אמה וזה הכין שן עצמו
 אמה וכן כוך שן של לכותל
 המרה צין אמה ארן אמה
 וכן שן כוכב (קמון)
 ובהחל אמה אמות שתי
 אמה המרה וכן ארן 'א אמות
 המרה 'א אמות על
 שן חל על ארן כחלם

(א) נראה ד"ל הוספה על ה' הרי ו'.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

קא.

עין משפט
נר מצוה

פז א מי" פ"ו מהל'
טומאת מת הלכה ט
וע"ש:

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]

דורחבן ששה. ואפי' למי' צבוקה (קד ת.) שהאדם תופס אמה היינו כשהוא צבוס אבל מה שאינו צבוס כל כך קף עם הארון לא היו כי אם אמה ותעד דבלא מלבוס אין מחזיק אמה דהא מקומו אינו אלף אמה על אמה ברום ג' אמות ואלו ארס עירום מחזיק אמה צבוס בראש צבומתה יתיב:

ועושה חצר על פתח המערה.

כאן משמע שהחזר גבוה
מן המערה דהא צעי למימר
בגמרא שאחד מימין הפתח ואחד
משמאל נכנסין לתוך החצר דקאמר
בגמרא אי לבריאי לא קא מיתדאי
ווקשה דבפרק משוח מלחמה (סוטה דף
מזר). משמע שאין החצר שזה עס
קרקע עולם אלא עמוק וזרין לעלות
כשיצאו ממנו דמפליג בין פתחה
למעלה לפתחה מן הצד וכן פ"ה
שם וי"ל דאע"פ שהחצר עמוקה
המערה עמוקה הימנה:

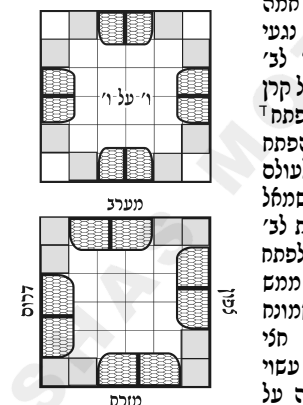
אי לבראי הא קא מיתדשי. ה"ה

דה"מ למיפרך הא קא נגעי
אהדדי^א אלא אומר ר"מ משום דה"מ
לשנוי במעמיק כדמשינן בסמוך
חצור הקבר העומד בתוכה שחור.

[illegible]

דעביד להו במין נגר. תימה אכתי העומד צתוכו אמאי טהור

הא מה תפיס ד' אמות דהא לא מסיימי מחיתא^א שהא
קבור צחוך דהאר עלמיו ואם היינו אומרים דכותל המערה הוא אמה
לחתי שפיר אכל לא משמע הכי לקמן דחשיב כ"ב ל"ש ו"ה לרצון
למשמע שאין צ"ן חלל המערה לחצר כלום וכו' דמדהרדל היה מחייה
סביב המה א"כ הו' חצר שש על וסגר ממנה הדב' שיש ח'
ממנים לד' פתחי החצר הפתוחין לד' מערות [ועוד] קשה לר"י דלצ"ן
ימין שאין פתח המערה רחב אלא ב' אמות ואין יכנסו עס המה
דע"כ אין צ"ן יומה דכור העשוי כמין גג רחב אמה על אמה וא"כ

המחשבה והאמת והע"פ שאלו מקפידין בצאותו שמושב לבד לרוב המערה להרחיקה
וזה חלי אמה אע"פ שאותו שמושב באורך המערה רחוק
במקו כן מקו זה חלי אמה ומתרחק והולך בשוה ללד דרום והמונח
המערה הולך בשוה ללד מזרח ואין מקורבין יחד אלא
לא חילקו חכמים בשוכבין ועוד יש ליתן טעם דאפילו
היו מרחיקין אותו שמושב לבד לרוב המערה חלי אמה מן הקרן לא
היו מרחיקין כלום שלא היו יכולים לפחות אמה ברוב המערה
בשכיל כך ולקצר דאם כן רחבה ה' וזה אינו יכול להיות לר"ש מפני
הכוכבין שכלל הפתח מימין ומשמאל ולרבעו נמי לדיכא כוכבין
לכל הפתח לא הוו יכולים לקצר רחבה מד' דאם כן איך היו מנמיסין
הארץ

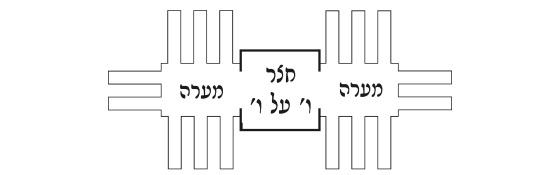
דאי הא קמיתדשי ותו הסנן חלר הקבר

ל הפתח ואחד מימינו לאזהר לא ממשך ארכו והיאך חופרין ד' אמות
תחת ואחד משמאל ומימין הכוכין תחת קרקע החצר ד' אמות: הא
שם הרבה. ולא דמי לדריסת נוסף המטה שדורסין על גבי המערות
לא לפי קפי' ר"ש: וכן. דאם תמצי לומר דלדוושא לא חייב המנן בהדיא
גבי המערות לר"ש ועבשיו עומד בחצר הקבר טהור דלפי כן
ובספרים שלנו כתוב אי לגזאי בתוך המערה שחופר קבר ד' אמות
לו ולא נהירא דלפי זה דומה לשאר הכוכין ולא חסיק אדעתיה
בגמרא אלן בחיולת הוא כשאר כוכין והלכך פריך אי לצרתי הא קא
נערה כן עשה שני כוכין מצינו לה הפתח וקופין מנין צור עמוקין
דמשום ההוא פורתא לא מיתדשי שאין ממקדשין כל כך אחורי הפתח:
קבורת

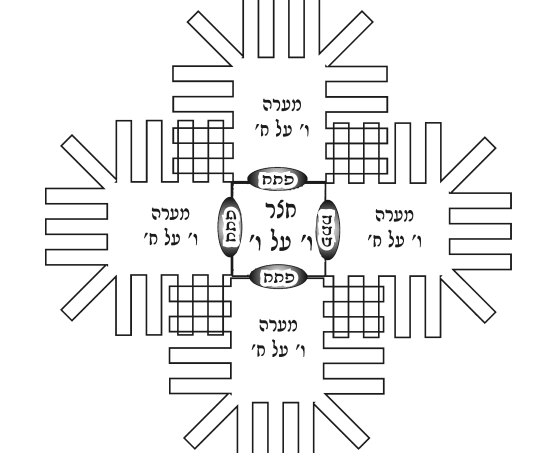
צוותא חר' ח' אמות: אחד מימין הפסח כו'. בגמרא מפרש היכי קיימי: עושה חר' כו'. בין המוכר מקום לחבירו לעשות קבר בין המקבל

לעשות לחצירו קצר רצ"ק לעשות חצר
למעלה על פי המערה מקום פניו ו'
על ו': כמלא המטה וקוברים. כלומר
והשאי המטה: ופוחה לתוכה שתי
מעצרות. הק מערה דלעיל ועוד
מערה אחת כנגדה דהו ו' להו ז'
מערות צ"ן הכל לחצר ובכל אחת יש
בה ח' כוכין ועשיו יולו ונשא
ההמטה לצא מכאן ומכאן מן האדדין
שסאין שם מערה לחצר ולא יחו
דורסין על גבי המערות. וליכא
לפפראשי ופוחה לתוכה שתי מערות
בצר מהך דלעיל דהו ו' להו ג' דהא
פרכינן בגמ' [ע"ז] דאי לא תימא הכי ד'
המערות לר"ש היכי עבדי להו כו'
האי אימא הכי נמי הוה מצי לאשקוי
האי קושיא דתמה בג' מערות
לרצנן. והא דתנא לעיל מערה ואח"כ

חזר ואחר כך מערה שניה שכנגדה דיחיי ליתני עושה חזר ופוחה לתוכה ב' מערות והלא אין קרוי חזר עד שיעשה מחלה המערה שהחזר לפניה דאין קרוי חזר אלא דבר שהוא כניסת בית או כניסת מערה: ופוחה לטובה. והסוכר או המקל צריך לתת מקום ולעשות שמי מערות שכל זה מורה קצר הוא: מערה דרובן כזה:

ר' שמעון אומר ארבע. מערות נריך לעשות מארבע רוחות
החצר וכל מערה י"ג כוכין כזה:

דהכל לפי הסלע. אכוכין קאי שאס הקרקע חוק א"י הפרש אמה צין בכוכך לכוח לכותל ועושה יותר מ"ג כוכין ואס סלע הצא צידים ירחיק ויותר מאמה זה מזה ולא ישעה יותר מד' או ה' כוכין במערה ומי שמשמקבל לעשות קבר לחבירו אין חושצין לכוכין אלאל לפי חוקה הקרקע יצרעה או ימעט כוכין. וגראה בעיני דאמערות נמי קאי דהכל לפי הסלע ישעה מערות הרבה מכל דל ולשוון התוספתא (פ"ד ה') מביח דקא רצי פותח לתוכו שם מערה וזו אמר ד' ל"ד רומותיה ר' יהודה לאומר בשלע הצא צידו פותח את שמיעה מרוח אחת אמרו לו ר' אומר

ה'אכפסר ל"ח ונשאי המטה עוזבין על גבי המערות: **גבו'** ה"ג צפי'
ההעומד בצורו טבור. והכי פירושו הני תרי כורי דר"ש דקטני אחד משל ארכן. אם בנותל המערה שחתת החצר חופרין אותו אחד מימין
קמיחדשי. ברבלי נושאי המטה וקוצריה שמושיצים שם המטה ומשתה
ההמוקפות מכל זד כשמצידין את המטה לאחר דהתם בשציל הילוך לפי
דהנכנס לחצר הקבר צשידה תיבה ומגדל ולא נטמא במה שעבר
ואם אינתא הרי נטמא באהל שמאיהל על גבי הכובין שחתת האהל
בקרקע המערה הז קא מיתדשי כשראה לקבור צוכי הכותל הסי
בלקשוי' שיהא כוך אז מוטנה מן שאר הכובין להיות תחת שוליה הס
מיתדשי': **דעזיר לה רמין נגר.** מעול של פתח וקוף שיורד למנומעה
ד' אמות ורחציו' ו' על' ונתן הממים וקופים ובסמון לבותל החצר עש

חופרין שיעור כוכין הללו ומכניסין בכוך המת בארוננו: ד' שמעון עושה תוכה של אמות באורך ופוחת לתוכה וכורה בכתליה י"ג כוכין ד' מיכן בכותל הארוך שירחיק מכותל בכותל והכור אמה בין כור ראשון לכור שני אמה וכור שני אמה ובין כור שני לכור שלישי